

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію **Ковалевського Ігоря Євгеновича**

«ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ В МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН»

подану на здобуття наукового ступеня

доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю

011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність дисертації зумовлена зорієнтованістю результатів наукового пошуку на забезпечення процесу формування професійної мотивації в майбутніх менеджерів у процесі вивчення фахових дисциплін. Ефективна діяльність менеджера залежить не лише від наявних професійно важливих знань та навичок, а й від внутрішньої мотивації до систематичного професійного розвитку. Саме професійна мотивація виступає ключовим чинником, що визначає готовність майбутніх менеджерів до самостійного здобуття компетентностей, успішного засвоєння фахових дисциплін та подальшої самореалізації в професійній сфері.

Формування професійної мотивації у процесі вивчення фахових дисциплін сприяє активному залученню майбутніх менеджерів до освітнього процесу, підвищенню якості засвоєння теоретичного матеріалу, розвитку професійних умінь та творчому підходу до вирішення комплексних управлінських задач. В умовах модернізації освітніх програм важливим аспектом постає інтеграція мотиваційних механізмів у навчальний контент, що дозволяє переорієнтувати освітній процес від пасивного засвоєння інформації до формування суб'єктної позиції щодо професійної діяльності майбутніх менеджерів.

Дисертантом було виокремлені суперечності, які стали підґрунтям для написання зазначеної дисертації, тобто Колеввський І. Є. відзначив суперечності між підвищеними суспільними вимогами до якості професійної

підготовки майбутніх менеджерів та реальним недостатнім рівнем їх професійної підготовленості, що було підтверджено в ході констатувального етапу експериментальної роботи; між наявною потребою створення ефективних педагогічних умов формування професійної мотивації у процесі вивчення фахових дисциплін та недостатньою теоретико-методичною розробленістю цієї проблеми, між наявним позитивним досвідом формування професійної мотивації у закладах вищої освіти та недостатнім рівнем його системного впровадження в професійну підготовку майбутніх менеджерів.

Звідси зазначимо, що процесу формування професійної мотивації у майбутніх менеджерів у процесі вивчення фахових дисциплін є важливим як з теоретичної, так і практичної точки зору, оскільки від цього залежить ефективність підготовки висококваліфікованих управлінських кадрів, здатних успішно функціонувати в сучасних умовах економічної та соціальної невизначеності.

Загалом поняттєво-категоріальний апарат дослідження є несуперечливим, логіка дисертаційної роботи є достатньо обґрунтованою. Провідна ідея наукового пошуку супроводжується сучасною системою методологічної, теоретичної й емпіричної аргументації. Дисертантом був здійснений науковий пошук ефективних шляхів формування професійної мотивації майбутніх менеджерів у процесі вивчення фахових дисциплін. Дисертаційна робота відповідає параметрам новизни та очевидної її актуальності, передусім у ракурсі внеску в теорію та практику вищої освіти.

Аналіз рукопису дисертації та змісту публікацій дисертанта, зокрема, текстів фахових статей, дають змогу дійти висновку щодо наукової обґрунтованості і вірогідності представлених результатів. Вдалий вибір теми дисертації, опрацювання та обґрунтування понятійного апарату, чітко сформульовані мета, завдання та наукова новизна дослідження вказують на спроможність автора до глибокого аналізу стану розробленості проблеми та розв'язання висунутих завдань.

Дисертаційна робота має класичну структуру і включає в себе анотації, вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел та низку додатків. У першому розділі роботи докладно описано теоретико-емпіричні основи формування професійної мотивації в майбутніх менеджерів у процесі вивчення фахових дисциплін, зокрема, теоретично обґрунтовано формування професійної мотивації в майбутніх менеджерів у процесі вивчення фахових дисциплін як педагогічну проблему, а також визначено методологічну основу структури професійної мотивації в майбутніх менеджерів у процесі професійної підготовки. В цьому ж розділі дисертантом було здійснено первину діагностику рівнів сформованості професійної мотивації в майбутніх менеджерів у процесі вивчення фахових дисциплін, при цьому автором попередньо було розроблено поняттєво-категоріальний апарат дослідження. Здійснено дефінітивний аналіз поняття «професійна мотивація майбутніх менеджерів» та визначено його компонентний склад.

У другому розділі роботи представлено обґрунтування педагогічних умов, підґрунтям яких став попередній докладно проаналізований стан розробленості проблеми формування професійної мотивації в майбутніх менеджерів у процесі вивчення фахових дисциплін, а також описано процедуру експериментальної перевірки ефективності визначених авторкою педагогічних умов формування професійної мотивації в майбутніх менеджерів. У тексті дисертації докладно представлено реалізацію кожної із запропонованих умов та перевірено їх ефективність.

Отже, запропоноване в дисертації вирішення проблеми формування професійної мотивації у майбутніх менеджерів у процесі вивчення фахових дисциплін має безсумнівно *наукову новизну*, яка полягає у в тому, що уперше було теоретично розроблені педагогічні умови формування професійної мотивації у майбутніх менеджерів у процесі вивчення фахових дисциплін; удосконалено форми та методи діагностики рівнів її сформованості; шляхи формування досліджуваного явища в освітньому процесі ЗВО; визначено критерії, показники і рівні сформованості професійної мотивації майбутніх

менеджерів; розроблено та впроваджено спеціальний додатковий модулю щодо формування самомотивації майбутніх менеджерів, який було включено до освітнього компоненту «Самоменеджмент», що сприяло ефективному формуванню професійної мотивації в майбутніх менеджерів у процесі вивчення фахових дисциплін; *подальшого розвитку набули*: уявлення про окремі теоретичні положення та методологічні засади формування професійної мотивації в майбутніх менеджерів у процесі вивчення фахових дисциплін в контексті наукових підходів.

Практичне значення отриманих результатів визначено вдосконаленням змісту професійної підготовки майбутніх менеджерів, передусім реалізацією педагогічних умов формування їхньої професійної мотивації; розробленням та упровадженням спеціального модулю до освітнього компоненту «Самоменеджмент» (короткий курс лекцій з використанням соціально-психологічних технік та самостійної проектної роботи); спеціальні інтерактивні лекції «Стратегії ефективної поведінки менеджера в конфліктних ситуаціях»; інтенсивний тренінг «Ефективне лідерство в управлінні організацією», що було включено до змісту фахових дисциплін; міні-інтерактив «Якими якостями повинен володіти справжній лідер компанії?»; міні-лекції із елементами дискусії; проблемні завдання, зокрема «Чи може простий менеджер бути лідером, не маючи адміністративної посади?»; кейс-аналіз «Ініціація змін в професійній роботі команди»; фасилітаційна сесія «Портрет лідера»; вправа «Лідер у кризовій ситуації»; доповнено освітній компонент «Ділова комунікація» діловою грою «Проведення переговорів» та рольовою грою «Співбесіда»; рефлексивною вправою «Одне слово – одне відкриття»; рефлексивним есе «Я – майбутній лідер всесвітньовідомої компанії» або розробленням мініпроєкту.

Дисертаційній роботі Ковалевського Ігоря Євгеновича, поданій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, притаманні цілісність, методологічна обґрунтованість, практичне спрямування одержаних результатів з можливістю їх використання в реальному освітньому процесі

професійної підготовки майбутніх менеджерів. Завершена дисертаційна робота свідчить про широку наукову й професійну ерудицію автора, а також достатнє володіння сучасними методами наукового пошуку в галузі 01 Освіта/Педагогіка.

Результати дисертаційної роботи Ковалевського Ігоря Євгеновича знайшли публічне висвітлення в наукових фахових виданнях, оприлюднено на науково-практичних конференціях різного типу. Наукові публікації автора відображають основні положення й висновки дисертації.

Позитивно оцінюючи наукові результати дисертаційної роботи Ковалевського Ігоря Євгеновича вважаємо за доцільне висловити такі зауваження та побажання:

1. На думку дисертанта, подальшого розвитку набули уявлення про окремі теоретичні положення та методологічні засади формування професійної мотивації в майбутніх менеджерів у процесі вивчення фахових дисциплін в контексті наукових підходів (системного, соціологічного, психолого-педагогічного), автору варто було звернутися до положень компетентнісного підходу, оскільки на стор. 41 мова йдеться саме про компетентнісний підхід.

2. В кінці підрозділу 1.1. (стор. 40) подано два тлумачення ключового поняття дослідження «професійної мотивації майбутніх менеджерів», тому автору потрібно визначитися й залишити одно робоче поняття, якого він дотримується в межах дисертації.

3. Вважаємо за доцільним додати в фасилітаційну сесію «Портрет лідера» та вправу «Лідер у кризовій ситуації» залучити порівняльний аспект лідерів та менеджерів й зосередитися не стільки на лідерстві, скільки на менеджерському аспекті.

4. В межах експериментальної роботи було відібрано експерти за даними таблиці для участі в експериментальній роботі (стор.70), бажано представити їх подальшу участь в експерименті, оскільки вона не представлена.

5. Висновки потребують як якісного, так і кількісного підтвердження результатів педагогічного експерименту, що значно би покращило якість дисертаційної роботи, тому необхідно навести результати узагальнюючого характеру.

Відзначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи. Дисертація **Ковалевського Ігоря Євгеновича «Формування професійної мотивації в майбутніх менеджерів у процесі вивчення фахових дисциплін»** є завершеним самостійним дослідженням актуальної проблеми, що становить теоретичне та практичне значення.

Дисертаційна робота відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор **Ковалевський Ігор Євгенович** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент

доктор педагогічних наук,

професор кафедри педагогіки

ДЗ «Луганський національний

університет імені Тараса Шевченка»

Світлана ШЕХАВЦОВА

Підпис	<i>Олександрові Світлані</i>
Засвідчую	
Начальник відділу кадрів	<i>Олександріві Світлані</i>
ДЗ "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"	

